

Carta de las Calandretas

arrevirada gascona de la version lengadociana, votada a l'AG de Limoux – 21/05/2005

Introduccion

La Declaracion universau deus drets de l'òmi,
La Convencion internacionau deus drets deus mainatges,
La Carta europèa de las lengas regionaus e minoritàrias,
La Convencion-quadre entà la proteccion de las minoritats nacionaus
qu'afirman lo dret a la diferéncia, lo dret de cadun a s'exprimir dens la soa lenga d'origina, d'on ei gessit, lo dret a un ensenhament dens aquera lenga.
Qu'ei en referéncia a aqueths tèxtes fundamentaus que Calandreta mia la soa accion d'ensenhament en occitan, en desvolopant un esperit de tolerància e de respècte de la diferéncia.

1. L'objectiu

- 1.1 L'objectiu de Calandreta qu'ei de transméter la lenga e la cultura occitanas aus mainatges en assegurant la lor escolarizacion en occitan a partir de l'escòla mairau. L'occitan ensenhat en ua escòla Calandreta qu'ei lo de la zòna dialectau. Cada establiment Calandreta que tien compte de la realitat de la practica de la lenga dens lo son environament pròche e que participa a las accions en favor deu son expandiment e de la soa reconeishença.
- 1.2 A Calandreta, pairs, ensenhants e amics de la lenga que s'associan "entà har escòla" en bastir establiments escolars. Cada establiment Calandreta qu'ei miat per ua associacion. La lenga occitana qu'a sa plaça hens de la vita associatiu deu movement Calandreta.
- 1.3 Calandreta que basteish las condicions d'un bilingüisme vertadèr a partir de l'escòla mairau, en immersion totau, entà dar a cada mainatge l'oportunitat de bastir bonas construccions cognitivas. En elementari, los calandrons que començan a léger purmèr en occitan.
- 1.4 Que caminan de cap a las lengas e las culturas romanas e tolas las autas, en s'emparar sus l'occitan com ua lenga vertebrau.
- 1.5 Ua mission deus establiments segondaris Calandreta qu'ei de valorizar lo bilingüisme deus mainatges qui vienen deu primari. Aqueth bilingüisme que deu perméter d'arribar a un plurilingüisme en fin de 3au e d'aver lo brevet especiau en occitan.

2. S'associar entà har escòla

- 2.1. Cada establiment Calandreta qu'ei miat per ua associacion, declarada dens lo quadre de la lei de 1901. L'associacion Calandreta que deu obtièner l'agradament de la Confederacion. L'associacion e l'equipa pedagogica que s'emparan de la mesa en òbra de la Carta de las Calandretas.
- 2.2. Calandreta qu'auhereish un servici public d'ensenhament en occitan dens los establiments laïcs on l'ensenhament ei a gratis. Aqueth movement associatiu qu'ei independent de las organizacions politicas, sindicau e religiosas. Entà hicar en òbra lo projècte son e entà'u desvolopar, Calandreta que basteish ua collaboracion efectiva enter las collectivitats territoriaus, los ensenhants e los pairs.
- 2.3. L'associacion que anda ligam dab la confederacion de las Calandreta e las federacions departamentaus e regionaus designadas per la confederacion.
- 2.4. Calandreta qu'associa las voluntats, las energias e las competéncias entà desvolopar l'emplec de l'occitan com lenga d'usatge per tota la vita de l'escòla. Calandreta que desira que los pairs de calandrons e favorizessen, en la vita familiar, un ambient propici a l'emplec quotidian de l'occitan. Per aquera rason, Calandreta que s'engatja a facilitar l'entrada de tots dens la lenga e la cultura occitanas¹.

1 Per exemple, qu'ajuda la tienguda de "setmanèrs" a l'escòla (session setmanèra on los adultes e's pòden banhar dens la lenga occitana de lor).

2.5. L'associacion qu'a ua responsabilitat cap au personau qui tribalha dens l'establiment, que'n sia dirèctament l'emplegador o pas. Los ensenhants pagats per l'Estat que'n son mercés a un contracte d'associacion signat enter l'Estat e Calandreta.

2.6. Per çò d'administratiu, l'associacion e lo capdau d'establiment que prenen las decisions amassas, quitament se ei aqueste l'interlocutor de l'Educacion Nacionau.

2.7. En los establiments Calandreta, los "rescambis" que son un lòc privilegiat on partatjar lo projècte enter pairs e ensenhants. Lo lòc on s'elabòra lo projècte Calandreta qu'ei lo congrès, tots los actors deu movement qu'i son convidats.

3. Immersion e Pedagogia.

3.1. En cada establiment Calandreta, l'occitan qu'ei lenga per ensenhar e lenga ensenhada, autant a l'orau com a l'escriut.

Calandreta qu'emplega lo metòde de l'immersion prendiva a l'escòla mairau². En particular, Calandreta que constata qu'ua lenga qu'ahorteish l'auta e que cau acordar aus mainatges lo temps necessari entà que's basteishen eths medish los lors aprentissatges.

3.2. Los aprentissatges que's hèn purmèr en occitan, puish lo francés qu'entra en classa un còp hèita l'aquisicion de la lectura en occitan, chic a chic, pendent lo cicle 2, de faïçon individualizada.

Las òras de francés en primari a Calandreta que son organizadas cada setmana atau :

CEI -> 3 òras, CE2 -> 4 òras, CM1 -> 5 òras, CM2 -> 6 òras.

Calandreta que causeish la grafia classica e las nòrmas perpausadas peu Conselh de la Lenga Occitana³.

3.3 La lenga occitana qu'ei lenga de cultura : lo projècte pedagogic qu'inclueish la descobèrta de la literatura occitana dab tots los aspèctes culturaus. Los calandrons que's familiarizan en classa, chic a chic, dab tot lo maine lingüistic occitan, dab tots los sons grans parlars. L'aprentissatge d'ua tresau lenga que pòt començar a comptar de la fin deu cicle 2^{au} deu primari⁴.

3.4. Los ensenhants que tribalhan en equipa pedagogica d'establiment e que s'amassan au mensh un còp per setmana en "conselh". Aquera equipa que prepara lo projècte de l'escòla dens lo quadre de la Carta de las Calandretas, e que garanteish autant la plaça de la lenga dens cada establiment que l'orientacion pedagogica en las classas. Calandreta, dab los ensenhants organizats en equipas pedagogicas e en associacion dab l'establiment APRENE⁵, que desvolopa un metòde de pedagogia qui tien compte principaument, dens la practica, deus tribalhs deus corrents pedagogics "tecnicas Freinet" e "pedagogia institucionau"⁶ e deus psicolingüistas sus l'educacion bilingua en immersion prendiva⁷.

2 En referéncia a l'òbra deu professor Jean Petit e a las recèrcas de Lambert e Taylor

3 Calandreta que causeish la nòrma classica entà ensenhar las estructuras gramaticaus e lexicaus aus mainatges e com utís de tribalh quotidian. Per autant, Calandreta que favoriza l'accès deus mainatges a las òbras literàrias e a las autas produccions escrites dens la nòrma grafica dita mistralenca, dens ua tòca d'obertura culturau e ua coneishença deus autors màgers de la nosta literatura.

4 Se per cas un intervienent exterior n'ei cargat, que deu demorar de tot biais en coeréncia dab las practicas pedagogicas deus ensenhants.

5 Establiment d'ensenhament superior associatiu creat per la Confederacion Occitana de las Calandretas en 1996 entà assegurar la formacion iniciau deus ensenhants dens lo quadre obèrt peu protocòle d'acòrd signat dab l'Estat e segon las prescripcions de Calandreta.

6 Mei que mei de Celestin Freinet, Fernand Oury e René Laffitte ...

7 Mei que mei Jean Petit e Gilbert Dalgalian ...

3.5. Calandreta qu'encoratja la mesa en plaça d'institucions dens las classas⁸ qui balhan la paraula aus mainatges, qui los rend autonòmes, qui organizan la vita deus grops, qui obreishen la classa de cap a l'exterior.

3.6. L'objectiu qu'ei d'assegurar ua continuitat de la mairau au licèu, e de dar sens aus aprentissatges. Los establiments Calandreta que desvolopan ua pedagogia de la persona actora en un grop, adaptada tant au 1er com au 2nd grad.

3.7. Lo lòc d'elaboracion deu projècte Calandreta qu'ei au congrès. Los ensenhants qu'i participan. Que son presents tanben a las amassadas federaus deus ensenhants e qu'an representants elejuts dens cada institucion de Calandreta. Los ensenhants que son actors de la lor formacion iniciu a APRENE e continuan dab lo Centre de Formacion Professionau Occitan. Los ensenhants que respèctan las instruccions oficiaus de l'Educacion Nacionau e lo nivèu escolar deus mainatges que deu estar en conformitat dab las soas instruccions. En los establiments Calandreta, "Rescambi" qu'ei lo lòc privilegiat on partatjar lo projècte.

4. Accion culturau.

Cada establiment Calandreta que mia ua accion culturau occitana e que participa a la vita culturau deu son environament.

Aquò que balha sens a la lenga peus calandrons, que dinamiza la Calandreta, que mielhora la convivialitat e la coesion, e de mei que finança un drin lo foncionament de l'establiment. Aquera accion culturau sus la plaça publica que deu har conéisher e reconéisher Calandreta per la populacion e per las institucions. Entà la miar, las associacions Calandretas que publican un calendari annau de las hèitas culturaus occitanas. A cada amassada de l'associacion, l'activitat culturau occitana qu'a la soa plaça peu miei de las questions deu dia.

Conclusion :

Aquesta carta que fixa los principis comuns enter los establiments Calandreta afiliats a la Confederacion Occitana de las Calandretas.

Entà poder servi's deu nom de Calandreta, ua associacion que deu obtièner e manténer la soa afiliacion a la Confederacion, aderir a la Carta, e ne respectar autan los tèrmis que l'esperit.

Los quatre aspèctes, l'associatiu, lo lingüistic, lo pedagogic e lo de las practicas culturaus occitanas ne's pòden pas desseparar : qu'ei l'encontre deus quatre qui s'identifica devath deu vocable « **Calandreta** ».

8 Los "mestièrs", lo "Conselh", lo "Qué de nau, "l'auto-evaluacion", las "cintas de color", lo "jornau escolar", la "correspondéncia escolar", lo "tèxte libre" dab la "causida de tèxte", lo "marcat" dab "la moneda", que son exemples de dispositius instituits en classa a Calandreta (aquera lista n'ei pas prescriptibla).